

Kitaabka Daanyeel - Boqol iyo Sagaashan iyo Labaatan iyo Labaad

Daaha Ka-qaadidda Taariikhda Qarsoon: Iswaafajinta Waxsii-sheegyada ee ka imanaya Daanyeel 11 iyo Shaabadaynta 144,000-ka

Jeff Pippenger
2024-04-22

Waxaan ka fiirsanaynaa “taariikhda qarsoon” ee aayadda afartanaad ee Daanyeel cutubka kow iyo tobnaad, marka ay markhaatifurkeeda qoran joogsato wakhtiga dhammaadka ee 1989, ilaa sharciga Axadda ee aayadda afartan iyo kow. Taariikhda qarsoon waxay ka dhigan tahay qaab-dhismeedka lagu waafajinayo dhammaan xariiqyada waxsii sheegidda ee maalmaha ugu dambeeya, waayo shaabadaynta boqol iyo afartan iyo afarta kun waxay ka dhacdaa gudaha taariikhdaas qarsoon. Taariikhdaas ayaa ah meesha imtixaanka la xidhiidha samaysanka sanamka bahalka ka dhaco. Sidaas darteed waa taariikhda uu ku furmo riyadii qarsooneyd ee Nebukadnesar ee ku saabsanaa sanamka bahallada. Taariikhdaas qarsoon waa meesha ay ku dhammaato taariikhda qarsoon ee laga soo bilaabo muddadii koowaad ee Donald Trump ee aayadda labaad ee Daanyeel kow iyo tobnaad ilaa aayadda saddexaad. Taariikhdaas qarsoon waa qaybta waxsii sheegidda Daanyeel ee la xidhiidha maalmaha ugu dambeeya, waana Muujintii Ciise Masiix oo la furo wax yar ka hor intaan nimcadu xidhmin sharciga Axadda. Dhammaan xariiqyadan runta ah waxaa loo metelaa sidii qaadista shaabaddii toddobaad oo ah tii ugu dambaysay.

Aayadaha tobnaad ilaa shan iyo tobnaad ee Daanyeel kow iyo tobnaad waa in lala waafajiyaa taariikhdaas qarsoon, saddexda ugu dambaysana ee aayadahaasna waxay soo bandhigayaan saddex xarriiqood oo wax sii sheegid ah. Waxay tilmaamayaan goorta baabtiisnimadu mar kale taariikhda u soo dhex gasho, sidii ay yeelatay sannadkii 200 BC, markii Roomaankii jaahiliga ahaa markii ugu horraysay galay taariikhda waxsii sheegista ee lagu matalay Daanyeel cutubka kow iyo tobnaad, aayadda afar iyo tobnaad. Aayaddaas, iyo oofinteedii ku jirtay taariikhda Roomaankii jaahiliga ahaa, ayaa dejisay muuqashadii, waayo Roomaankii jaahiliga ahaa wuxuu ahaa astaanta awooddii is-weyneysiisay, dadka Ilaahna dhacday dabadeedna dhacday. Protestantism-ka riddada ah ayaa aayadda ku dabaqay Antiochus Epiphanes, laakiin Millerites-ku waxay ku dabaqeen Roomaankii jaahiliga ahaa, iyaga oo u aqoonsaday aayaddaas inay tahay run tijaabo ah oo ku jirta taariikhda Millerite-ka. Maanta culimada Adventism-ka casriga ah ee La'odikiyaanka ahi mar kale waxay baraan in uu yahay Antiochus Epiphanes, sidaas darteedna mar kale waa run tijaabo ah.

Ma aha oo keliya inay tahay run imtixaan ah, balse aayadda iyo rumoobiddeedii 200 BC, waxay tilmaamayaan goorta ay dhilladii Turos (Rooma casriga ah) bilaabayso inay qaaddo heesaheeda shayaadiinta ah, waxayna farta ku fiiqayaan baabbanimada oo gelaya taariikhda maalmaha ugu dambeeya, sidaas darteedna waxay matalaysaa runta imtixaanka ugu weyn ee maalmaha ugu dambeeya, taas oo la jaanqaadaysa runta imtixaanka ee lagu matalay doodda taariikhda Millerite.

Saddexdan aayadood sidoo kale waxay matalaan xariiqda geeska Jamhuuriga ee bahalka dhulka, waxayna aqoonsanayaan tallaabooyinka nebinnimo ee Donald Trump marka uu galo muddadiisa labaad isagoo ah madaxweynihii siddeedaad oo ka mid ah toddobada madaxweyne, ee ku jira xariiq madaxweynayaal ah oo ka bilaabatay Ronald Reagan wakhtiga dhammaadka sannadkii 1989. Ka dib Dagaalkii Raphia ee aayadda laba iyo tobnaad, “Antiochus” wuxuu marka hore cabudhiyaa kacdoon ka dhex jira Maraykanka, dabadeedna wuxuu isu diyaariyaa dagaal ka dhan ah globalism-ka, oo uu Masar u metelayo Dagaalkii Panium. Trump wuxuu ku guulaystaa dagaalkaas, laakiin dagaalku wuxuu bilaabaa Dagaalkii Saddexaad ee Adduunka (Actium). Hawlahaas waxaa astaan ahaan u sii muujiyey Antiochus III Magnus, kaas oo Masar kaga adkaatay Dagaalkii Raphia, hase ahaatee si guul leh uga aarguday Dagaalkii Panium.

Aayadda saddex iyo tobnaad, “dhawr sannadood dabadeed,” Antiochus Magnus, sida uu Uriah Smith sheegay, “Antiochus, markuu kacdoonkii boqortooyadiisa ku jiray cabburiyey, oo qaybihii bari uu hoos geeyey oo addeeciddooda ku sugay, wuxuu helay firaqo uu ku galo hawl kasta markii Epiphanes oo da’yar uu carshiga Masar yimid; oo isagoo u arkaya in tani ay tahay fursad aad u wanaagsan oo uu ku ballaadhiyo xukunkiisa oo aan la dayici karin, ayuu kiciyey ciidan aad u weyn oo ka sii ballaadhan kii hore”. Trump marka hore wuxuu cabburin doonaa kacdoon ku jira boqortooyadiisa, dabadeedna wuxuu diyaarin doonaa ciidan ka weyn kii uu haystay markii hore ee laga adkaaday. Trump waa laga adkaaday sannadkii 2020, taasoo ahayd dhammaystirka Muujintii cutubka kow iyo tobnaad, markii bahalkii cawaannimada, oo matalaya caalamiyeynta dunida oo dhan, iyo caalamiyiintii labada xisbi ee Dimuqraadiga iyo Jamhuuriga ay xadeen doorashada; oo maadaama uu yahay ciidanka wakiilka koowaad ee dhilladii Turos, waxay kaloo ahaan doontaa guuldarro marka Putin uu ka adkaan doono Ukraine.

Sadarka saddexaad ee waxsii-sheegga ee ku jirta saddexda aayadood ee aynu ka fiirsanayno waa sadarka Protestantism-ka riddaysan, sida uu u metelayo sadarka Makkabeeyada iyo kacdoonkoodii ka dhanka ahaa isku-daygii Antiochus Epiphanes ee ahaa inuu diinta Giriigga ku khasbo Yuhuudda. Sadarka Trump iyo sadarka Protestantism-ka riddaysan waxay matalaan labada quwadood ee ugu dambaynta ku midoobi doona geeska loo matalay sida ekaantii bahalka. Aayadaha saddex iyo tobnaad ilaa shan iyo tobnaad waxay matalaan taariikhda horseedaysa sharciga Axadda, labada sadar ee Protestantism-ka riddaysan iyo Jamhuuriyadda riddaysanuna waxay muujinayaan isdhexgalka labadaas quwadood marka ay isu imanayaan oo ay isku daraan Kaniisadda iyo Dawladda ka hor sharciga Axadda.

Maqaalladii hore waxaannu ku aqoonsannay in saddexda dhacdo ee ay matalayaan taariikhaha 1776, 1789, iyo 1798—kuwaas oo metelaya Baaqa Madax-bannaanida, Dastuurka, iyo Sharciyadii Shisheeyaha iyo Kicinta—ay tilmaamayaan xilli horseeday bilowgii bahalka dhulka isagoo ah boqortooyadii lixaad ee waxsii-sheegista Kitaabka Quduuska ah. Sidaa darteed saddexdaas calaamadood ee jidku waxay metelaan saddex calaamadood oo jidka ah oo horseeda dhammaadka boqortooyada lixaad ee waxsii-sheegista Kitaabka Quduuska ah. Waxaannu aqoonsannay in laba iyo labaatanka sannadood ee u dhexeeya 1776 ilaa 1798 ay astaan u yihiin wakhtiga la shaabadeeyo boqol iyo afartan iyo afarta kun, waayo tirada laba iyo labaatankii waa astaan u ah isu-geynta Ilaahnimada iyo aadannimada.

Waxaannu taariikhda u aqoonsannay inay xambaarsan tahay saxiixa “Runta,” waayo astaamaha hore iyo kuwa dambe labaduba waxay matalaan madaxbannaani la aasaasay iyo madaxbannaani la qaaday. Saddexda astaanoodba waxay metelaan astaanta ugu weyn ee bahalka dhulka, maxaa yeelay dhammaantood waxay metelaan hadalka Maraykanka, waayo “hadalka qaran waa fal ay sameeyaan hay’adaha sharci-dejinta iyo garsoorka.” Astaanta dhexe ee 1789 iyo Dastuurka waxaa ansixiyey saddex iyo tobankii gumeysi, xarafka dhexena ee erayga Cibraaniga ah ee “Runta” waa kii saddex iyo tobnaad. Labada iyo labaatanka sannadood ee ka bilaabma 1776 ilaa 1798 sidoo kale waxay la jaanqaadaan labada iyo labaatanka xaraf ee ka kooban alifbeetada Cibraaniga.

Waxaan sidoo kale aqoonsannay in Xeerarkii Shisheeyaha iyo Kacdoonka ee 1798 ay ka dhigan yihiin barta uu Maraykanku u hadlo sida masduulaagii. Taariikhda isbahaysiga Yuhuudda la yeesheen Rooma, taas oo qayb ka ah xariiqda Protestantnimada riddowday ee aayadaha saddex iyo tobnaad ilaa shan iyo tobnaad ee Daanyeel kow iyo toban, waxay matalaysaa xilli la sameeyo sawirka bahalka, samaysanka sawirkaasina waa imtixaanka ugu dambeeya ee boqol iyo afartan iyo afarta kun. Waa imtixaanka ay tahay inay ka gudbaan ka hor inta aan la shaabadayn. Sidaas darteed, isbahaysiga Yuhuudda ee 161 BC ilaa 158 BC waa qayb culus oo ka mid ah imtixaanka lagu dhammaystiro kuwa loogu yeedhay inay ka mid noqdaan boqol iyo afartan iyo afarta kun.

In la aqballo in 161 BC ilaa 158 BC ay ka dhigan tahay muddo waqti ah oo lagu astaan yeelay isbahaysigii Yuhuudda, waxay ka hor imanaysaa waxbaridda taariikhda; waayo taariikh-yahannadu waxay baraan in isbahaysigu uu dhacay 161 BC, halka Milleriyiintuna ay bareen in uu ahaa 158 BC, oo xaqiiqadaas ku saabsan rumaysadkoodana waxaa lagu muujiyey labada shax ee quduuska ah.

Su’aashu ma aha oo keliya in taariikh-yahannadu ku saxsan yihiin inay 161 BC u taariikheeyaan isbahaysigii Yuhuudda, ama in Millerites-ku ku saxsanaayeen aqoonsiga 158 BC. Mid kasta oo ka mid ah labadaas doorasho, waxaa jira koox ku raaci lahayd doorashadaada. Su’aashu waa in taariikh-yahannada iyo Millerites-kuba ay wada sax yihiin iyo in runta ku saabsan isbahaysigii lala galay Yuhuuddu ay dhab ahaan metelayso muddo waqti ah, taas beddelkeeda mid ka mid ah laba dhibcood oo keli ah oo suurtagal ah oo taariikhda ku yaal.

Maqaalladii hore waxaannu ku soo bandhignay waxa aannu rumaysan nahay inay yihiin caqli quduus laga dhigay oo sax ah, kaas oo muujinaya in isbahaysiga Rooma iyo Yuhuuddu uu matalayo muddo ka bilaabmaysa 161 BC ilaa 158 BC, iyo in muddadaasu ay tusaale u tahay samaysanka ekaanta bahalka. Hadday arrintu sidaas tahay, xataa go’ aaminta in la aqballo in isbahaysiga Yuhuuddu la galeen Rooma uu yahay waqti go’an ayaa noqota imtixaan; oo marka loo eego macnahaas nebiyadeedna waxay waafaqaysaa xaqiiqda ah in samaysanka ekaanta bahalku yahay “imtixaanka weyn ee dadka Ilaah.”

Sidaas oo ay tahay, 158 BC waxay tilmaamaysaa goortii xidhiidhkii isbahaysiga ahaa ee ka dhexeeyey Yuhuuddii riddowday ee loo yaqaanay Maccabees iyo Rooma si adag loo aasaasay, sidaas darteedna waxay astaan u tahay sharciga Axadda; waayo, Kitaabku wuxuu weyddiinayaa su’aasha hadal-murtiyeedka ah, “Laba ma wada socon karaan, haddaanay isku raacsanayn?” 158 BC waxay tilmaamaysaa meesha iyo goorta Protestantism-ka riddowday uu gacmaha ula

qabsanayo awoodda baadariga, muddadii ka bilaabatay 161 BC ee horseedday 158 BC-na waxay tilmaamaysaa muddada wakhtiga ah ee metelaysa samaysanka ekaanta bahalka. Waa lama huraan in la garto in muddadu tilmaamayso goorta Protestantism-ka riddowday uu la midoobayo Jamhuuriyadnimada riddowday. Labadaas awoodood ee riddowdayba waxaa lagu metelay aayadaha saddex iyo tobnaad ilaa shan iyo tobnaad, sidaas darteed waxay wadaagaan calaamado jid oo qaar ka mid ah.

Waa sax in 1776, 1789, iyo 1798 loo dabaqo sidii ay u astaynayaan Sebtembar 11, 2001, oo ay ku xigaan Maxkamadihii Pelosi ee dhaqdhaqaaqa calan-beenta ah ee la xidhiidha Janaayo 6, 2021, iyo muddadii caleemo-saarka ee doorashadii la xaday ee Biden, taas oo horseedda sharciga Axadda. Dabaqiddan gudaheeda, Xeerka Patriot-ka ee 2001, isaga oo la jaanqaadaya Baaqa Madax-bannaanida, wuxuu soo bandhigayaa calaamad jid ah oo aqoonsanaysa bilowga ka-qaadista madax-bannaanida. Markaas calaamadda jidka labaad ee maxkamadda kangaroo-ga ah ee Pelosi iyo Schiff, iyada oo la jaanqaadaysa ansixintii Dastuurka, sidaas darteedna u astaynaysa bilowga baabi'inta Dastuurka, waxaa raaca calaamadda jidka saddexaad ee Xeerarkii Ajnabiga iyo Aflagaaddada, kuwaas oo matalaya Maraykanka oo u hadlaya sidii masduulaagii. In calaamadahan jidka ah sidan loo dabaqo waa in la aqoonsado calaamadaha jidka ee Protestantism-ka riddada ah sida ay u matalaan Maccabees.

Heer kale, in saddexda calamadood ee jidka lala xidhiidhiyo Jamhuuriyadnimada riddowday ay soo saarto dabaqis wax yar ka duwan. Sebtembar 11, 2001 waxay la jaanqaaddaa 1776, hase ahaatee 1789, marka loo eego Jamhuuriyadnimada riddowday, waxay la jaanqaaddaa Xeerarkii Alien and Sedition Acts, waxayna dejinaysaa kala sooc u dhexeeya “ficilladaas” iyo hadalkii masduulaagga, kaas oo lagu matalo dhaqan-gelinta Axadda. Marka labada xariiq la isla dhigo iyagoo ku jira macnaha imtixaanka sawirka bahalka, waxay sameeyaan qaab-dhismeedka nebiyadeed ee taagidda sawirka bahalka, imtixaanka weyn ee dadka Ilaahna waa samaysanka sawirka bahalka. Dadka Ilaah, samaysanka sawirka bahalka, waa in marka hore loo gartaa sida loogu matalay (loo sameeyey) Erayga Ilaah, si dadkaas maalmaha ugu dambeeya joogaa ay u gartaan samaysankaas dunida siyaasadda iyo diinta.

Haddaba sidee bay Maxkamadihii Pelosi ee Janaayo 6, 2021 ula jaanqaadi karaan Xeerarkii Shisheeyaha iyo Fidnada? Maxkamadihii Pelosi waxay calaamad u yihiin dabbaaldegga bahalka yaamayska ka soo baxa oo hadda ka hor dilay madaxweynihii hodanka ahaa ee kiciyey caalamiyeynta. Taariikhdaas dabbaaldegga ahi waxay ka bilaabatay muddadii caleemo-saarka Biden, waxayna u taagan tahay wakhti ku dhammaada caleemo-saarka labaad ee Trump. Waa in la ogaadaa in Trump uu madaxweyneynimada u ololeeyo saddex jeer, oo kii koowaad iyo kii ugu dambeeyeyba uu ku guulaysto, hase yeeshee kii dhexe guushiisa waxaa xaday awoodda uu Qorniinku ku tilmaamo aabbaha beenta. Maxkamadihii Pelosi ee ka billowday doorashadii la xaday waxay tilmaamayaan koox labaad oo ah Maxkamado Pelosi oo aargoosi ah kuwaas oo bilaabma marka Trump la caleemo-saaro Janaayo 20, 2025.

Muddada xukunka madaxweyneynimada Joe Biden waxay ku bilaabataa taxane Pelosi Trials ah, waxayna ku dhammaataa taxane Pelosi Trials ah. Labaduba waa maxkamado siyaasadeed, laakiin kuwii lagu soo oogay qaybta labaad ee maxkamadaha waa kuwii hoggaaminayay maxkamadihii

hore. Caleemasaarka labaad ee Trump waxaa lagu calaamadeeyaa sannadka 164 BC. Caleemasaarka labaad ee Trump waxaa tusaale u ah 164 BC, dib-u-quduus-yeelidda macbudka Yuhuudduna waxay metelaysaa dib-u-quduus-yeelidda macbudka siyaasadeed mar labaad.

Taasi waxay ahayd isla sannadkii uu dhintay Antiochus Epiphanes, isagaana ahaa xoogga ku khasbay Yuhuudda ku-dhaqannada diimeed ee Giriigga, sidaasna ku sababay kacdoonkii Makkabiyiinta ee 167 BC. Markii labaad ee caleemo-saarka Trump sannadka 2025, diinta Giriigga (caalamiyeynta) ayaa si buuxda loogu hoos gelin doonaa Maraykanka, waxaana muujisooyin shaydaani ahi bilaabi doonaan inay xoojiyaan hawsha lagu mideynayo kaniisadda iyo dawladda. Halkaas ayuu Trump ku saxiixi doonaa amarro fulineed oo la barbar socda Alien and Sedition Acts, sidaasna ku calaamadinaya bilowga samaysanka sawirka bahalka (161 BC), wuxuuna bilaabi doonaa taxanaha labaad ee Pelosi Trials. Alien and Sedition Acts waxay calaamadiyaan bilowga muddada samaysanka sawirka bahalka, muddadaasina waxay ku dhammaataa sharciga Axadda, sida uu tusaale ahaan u muujiyey 158 BC.

Sidaas daraaddeed, muddada ah samaysanka ekaanta bahalka waxay ka bilaabataa “falalka” u suurtagelinaya Trump inuu xiro warbaahinta guud, masaafuriyo ajaanibta sharci-darrada ku jooga, oo uu xiro isla markaana maxkamad horkeeno kuwa ku lug leh shirqoolka xisbiga Democratic-ka. Bilowga muddadu wuxuu calaamad u yahay cadaadiska siyaasadeed ee uu Trump keenay, wuxuuna ku dhammaadaa cadaadis diimeed.

Macnahan, calaamadda dhexe ee jidka ee 1789 iyo Dastuurku, waa maxkamadeymihii Pelosi ee 2021, kuwaas oo metela xilli ku dhammaada isla taariikhdiisii tii bilowga ahayd, hase yeeshee taxanaha dambe ee maxkamadeymihii Pelosi waa rogmad siyaasadeed oo ku wajahan kuwa hadda la dacweynayo oo la xidhayo. Calamadda jidka ee labaad ee xariiqda Protestantism-ka riddada ah waa maxkamadeymihii Pelosi ee koobaya madaxtinnimada Joe Biden, xilliguna wuxuu ku dhammaadaa Janaayo 2025, marka calaamadda jidka ee 1789, ee xariiqda Jamhuuriyadda riddada ah, ay timaaddo Janaayo 20, 2025, iyada oo la socda amarro fulineed oo isla markiiba daba socda caleema-saarka labaad ee Trump. Taasu waxay billowdaa xilli ay qaranimadu ugu hadleyso sida bahal weyn oo masduulaag ah (Alien and Sedition Acts), kaas oo horseeda sharciga Axadda halkaas oo qaranimadu ugu hadleyso sida bahal weyn oo masduulaag ah. Xilligaas gudaheeda Dastuurka, oo uu matalo 1789, si tartiib tartiib ah ayaa loo rogayaa.

Munaasabaddii caleema-saarka labaad ee Trump, wuxuu noqdaa madaxweynihii siddeedaad oo ka mid ah toddobadii, waxaana samaysanka sawirka bahalku muujinayaa sida geesaha riddada ah ee Protestantism-ka iyo Jamhuuriyadnimadu ay isugu yimaadaan iyadoo noqda hal gees, iyadoo Protestantiyiintu ay xukumayaan xidhiidhkaas. Isla taariikhdaas qudheeda kuwa loo yeedhay inay noqdaan boqol iyo afar iyo afartan kun waxaa la shaabadeeyaa ka hor inta aan kor loo qaadin iyadoo ah geeska Protestantism-ka runta ah marka sharciga Axadda ee dhowaan imanaya uu yimaado.

Farriinta shaabadaynta oo ah Muujintii Ciise Masiix, taas oo la furayo wax yar ka hor inta aanu xidhmin wakhtiga tijaabadu, waa qaybta Daanyeel ee khusaysa maalmaha ugu dambeeya. Qaybtaas la furay waa taariikhda qarsoon ee Daanyeel kow iyo toban aayadda afartan, aayadaha

saddex iyo toban ilaa shan iyo tobankuna waxay la jaanqaadaan taariikhdaas qarsoon. Sidaas darteed, farriinta la furayo wax yar ka hor inta aanu xidhmin wakhtiga tijaabadu, taas oo lagu sii tusaaleeyey farriinta nebinnimada ee qarsoon ee sanamka Nebukadnesar ee bahallada, waa isla farriinta ku saabsan isku biiridda labada ul ee geesaha riddada ah ee Protestantism-ka iyo Jamhuuriyaanimada, kuwaas oo ay metelaan Maccabees iyo Antiochus III ee aayadaha saddex iyo toban ilaa shan iyo toban.

Farriinta aqoonsanaysa samaysanka suuradda bahalka waa farriinta gudbisa quduuska ka dhigista ee shaabadaysa geeska Protestant-ka runta ah.

Aayadda afar iyo tobnaad, sannadkii 200 BC, Roomii jaahilka ahayd ayaa markii ugu horraysay lagu soo bandhigay qisada waxsii sheegidda, markay u kacday inay ilaaliso boqorka cusub ee dhallaanka ah ee Masar, iyada oo ka difaacaysa isbahaysi ka dhan ah Masar oo ay sameeyeen Antiochus III iyo Philip kii Makedoniya. Sannadkaas waxaa la qaaday Dagaalkii Panium oo Antiochus III ku qaaday Ptolemy V. Soo gelitaanka kuwa dadkaaga wax dhaca, kuwa aragga dhidibada u taaga, isbahaysigii u dhexeeyey Antiochus iyo Philip, iyo Dagaalkii Panium dhammaantood waxay dhaceen sannadkaas. Sidaas darteed, calaamadda jidku waxay aqoonsanaysaa isbahaysi u dhexeeya Antiochus, kaas oo astaan u ah geeska Jamhuuriga ah ee bahalka dhulka, iyo Philip kii Makedoniya, oo ah magacii hore ee Giriigga, isaga oo astaan u ah Qaramada Midoobay.

Heerka waxsii sheegidda, Dagaalkii Panium waxaa ka dhacay isbahaysi u dhexeeya masduulaagga (Macedon) iyo nebigii beenta ahaa (USA). Ujeeddada hoose ee isbahaysigaasi waxay ahayd in la qaybsado xukunkii Masar, taas oo matali lahayd Ruush burburaya.

Markii Ciise xertiisii geeyey Panium, markaas waxaa loo yiqiin Kaysariya Filibbos. Awowgii Herodskii Weynaa, Herodos Filibbos, ayaa dhammaystiray dib-u-soo-celinta magaalada oo u bixiyey magaca Kaysar Awgustus iyo magaciisa qudhiisa, sidaas darteedna Kaysariya Filibbos. Xiriirkoodu wuxuu u taagan yahay Rooma oo la xidhiidha Rooma; hase ahaatee Filibbos waa Rooma ka hooseysa Kaysar marka loo eego, heerka nebiyad ahaanna Herodos Filibbos wuxuu metelaa Salome, gabadhii Herodiyaas. Sidaas daraaddeed, magaca Kaysariya Filibbos dhexdiisa waxaan ka helaynaa Herodos Filibbos oo metelaya nebiga beenta ah, halka Kaysarna uu metelayo baabbanimada.

Sidaas darteed, taariikhda nebiyaysan ee Panium waxay soo bandhigaysaa laba isbahaysi: mid nebigii beenta ahaa (Trump) uu gacmaha la qabsado masduulaagga (Qaramada Midoobay), iyo mid kale oo nebigii beenta ahaa (Trump) uu gacmaha la qabsado baabtiisnimada Roomaanka (Kaysar). Aayadda lix iyo tobnaad waxaa lagu matalaa sharciga Axadda, waana halkaas meesha midowga saddex-geesoodka ahi ka hirgalo; hase ahaatee, nidaamkaas waxaa dhab ahaan la dejiyey ka hor sharciga Axadda, aayadda shan iyo tobnaad iyo Dagaalkii Panium.

“Iyada oo la soo saaro amar hirgelinaya dhismaha Baabnimada iyadoo lagu xadgudbayo sharciga Ilaah, qarankeenna wuxuu si buuxda isaga goyn doonaa xaqnimada. Marka Protestantism-ku gacanteeda ka dul fidiso yaamayska si ay u qabsato gacanta awoodda Roomaanka, marka ay ka gudubto bohoolka si ay gacmaha ula qabsato Ruuxi-doonka, marka,

iyadoo saamaynta midowgan saddex-geesoodka ah hoostiisa, dalkeenna uu diido mabda' kasta oo Dastuurkiisa ka mid ah sida dawlad Protestant ah oo jamhuuri ah, oo uu diyaariyo waddo loogu faafiyo beenaha iyo khiyaamooyinka Baabnimada, markaas ayaynu ogaan karnaa in wakhtigii shaqada yaabka leh ee Shaydaanku yimid iyo in dhammaadku dhow yahay.”
Testimonies, volume 5, 451.

Waxaan daraasaddan ku sii wadi doonaa maqaalkeenna xiga.

“Muujintu ma aha abuurid ama hindisid wax cusub, ee waa muujinta waxa jiray, hase ahaatee aan ilaa la muujiyo ka qarsoonaa aadanaha. Runta waaweyn oo weligeed ah ee ku jirta injiilka waxaa lagu muujiyaa baaritaan dadaal leh iyo is-hoosaysiinteenna Ilaah hortiiisa. Macallinka rabbaaniga ahi wuxuu maskaxda run-doonka is-hoosaysiia ku hoggaamiyaa; oo hagidda Ruuxa Quduuska ahna, runta Erayga waa loo muujiyaa isaga. Mana jiri karto jid aqoon oo ka sii hubsanaan iyo waxtar badnaan kara in sidaas loo hoggaamiyo. Ballankii Badbaadiyuhu wuxuu ahaa, ‘Markuu yimaado isagu, Ruuxa runta, wuxuu idinku hoggaamin doonaa runta oo dhan.’ Waa gudbinta Ruuxa Quduuska ah tan inagu keenta inaynu Erayga Ilaah fahanno.”

Sabuur-qaaduhu wuxuu qorayaa, “Nin dhallinyaro ahu sidee buu jidkiisa u nadiifin karaa? Isagoo ka digtoonaanaya si waafaqsan eraygaaga. Qalbigayga oo dhan ayaan kugu doondoona; ha iiga tegin inaan ka leexdo amarradaada.... Indhahayga fur, si aan uga fiirsado waxyaalaha yaabka leh ee sharcigaaga ku jira.”

“Waxaa nalagu waaniyey inaan runta u doonno sida khasnad qarsoon loo raadiyo. Rabbigu wuxuu furaa garashada kan runta si dhab ah u doondoona; Ruuxa Quduuska ahna wuxuu awood siiyaa inuu qabto xaqiiqooyinka waxyiga. Tani waa waxa uu sabuurluhu ula jeedo markuu baryayo in indhihiisa la furo si uu uga arko waxyaalo yaab leh oo sharciga ku jira. Markay naftu u harraaddo wanaagyada sarraysa ee Ciise Masiix, maskaxda waxaa loo suurtageliyaa inay fahamto ammaanta dunida ka wanaagsan. Keliya gargaaridda Macallinka rabbaaniga ah ayaynu ku garan karnaa xaqiiqooyinka Erayga Ilaah. Dugsiga Masiixa ayaynu ku barannaa inaan noqonno qabow oo hooseeya, maxaa yeelay waxaa nala siiyaa garashada waxyaalaha qarsoon ee cibaado-nimada.”

“Kan Erayga waxyooday wuxuu ahaa fasiraha runta ah ee Erayga. Masiixu wuxuu waxbaristiisa ku caddeeyey isagoo dareenka dhegaystayaashiisa u jeediyey qawaaniinta sahlan ee dabiicadda iyo waxyaalaha ay yaqaaneen ee ay maalin kasta arki jireen oo taaban jireen. Sidaas ayuu maskaxdooda uga hoggaamiyey waxyaalaha dabiiciga ah una gudbiyey kuwa ruuxiga ah. Qaar badan ayaa markiiba ku guul-darraystay inay gartaan macnaha masaalladiisa; laakiin markii ay maalinba maalinta ka dambaysa la kulmeen waxyaalihii uu Macallinka Weyn kula xiriiriyey runo ruuxi ah, qaar baa garwaaqsaday casharradii runta rabbaaniga ah ee uu doonayey inuu ku daabaco, kuwaasina waxay ku qanceen runnimada hawshiisa oo waxay u soo jeesteen injiilka.” Sabbath School Worker, December 1, 1909.